

rent slechts dankbaar zijn voor zijn groote voorzichtigheid, die hem eenerzijds tegen de zonde van het gedachteloos wégloopen uit, anderzijds tegen de even groote zonde van het gedachteloos mééloopen in de rij der regelmaat en der onder de broederen vigeerende traditie heeft doen en leeren waken.

Niettemin schijnt die voorzichtigheid ter conferentie als haar tegendeel te zijn aangemerkt en veroordeeld. Ik zeg: „schijnt”; want ter vergadering was ik niet aanwezig, ik ben dus op het persverslag aangewezen. Hierna uitdrukkelijk herinnerende, voeg ik er aan toe, dat dit verslag onder de mensen komt, en daarom de aandacht verdient, zelfs al zou het niet geheel volledig of puntig zijn in het weergeven van wat gezegd is.

Volgens dit verslag dan heeft Prof. Dr H. H. Kuyper beweerd, dat er „tegenwoordig” „een strooming is”, die „wat de kerk aller eeuwen als vaststaand heeft beleden”, „weer op losse schroeven zetten” wil.

Nu is het al weer jammer, dat hier niet gepraeciseerd wordt. Want aan welke „strooming” dacht de debater? Soms aan die, welke onder voorgang van twee hoogleraren der V.U., en met medewerking van den ter zelfder conferentie hooggeprezen Prof. Bohatec uit Weenen, een nieuw tijdschrift uitgeeft: „Philosophia Reformata”? Ik heb een oogenblik aan deze mogelijkheid gedacht, omdat deze „strooming” inderdaad met grooten nadruk er telkens op wijst, dat er niet alleen in de middeleeuwsche theologie, maar ook in die der patristische periode („kerkvaders”) zeer veel onverteerde resten van heidensche filosofie aanwezig zijn, die niet nalaten, het denken ook der oudste vaders herhaaldelijk ten kwade te beïnvloeden. Niet onmogelijk, dat Prof. Kuyper aan die „strooming” gedacht heeft, en dat Ds den Houting in zijn repliek ook háár woordvoerders op het oog had, toen hij — ter snede — opmerkte, dat door sommige debaters was geduurd „op menschen, hier niet aanwezig en die zich dus niet konden verdedigen”. Dat ik aan deze mogelijkheid gedacht heb, is te begrijpen; ik weet van nabij, dat er wel eens geklaagd wordt, dat critiek b.v. op Augustinus, en de aanwijzing van heidensche invloeden in diens denken, de eenheid der christelijke kerk stuk maakt, de leiding van den Heiligen Geest miskent en de catholiciteit van het christendom prijsgeeft.

Rekenende met de mogelijkheid, dat dus de eene hoogleraar der V.U. hier in dezen tegen den anderen opponeert, wil ik, als belangstellende, gaarne verklaren, dat ik op dit punt het alsdan tegen deze „strooming” en haar „leiding” ingebrachte bezwaar allerminst deel, en het betreurt, dat zóó voor het forum van het volk (dagbladpers) over hun arbeid gesproken is, indien althans mijn onderstelling, dat de tactische critiek, op hen uitgebracht, ook ter predikantenconferentie het woord nam, juist is.

Want al heb ik het niet prettige vermoeden, dat ik tegen bepaalde meeningen van de woordvoerders der hier bedoelde „strooming” op den duur bezwaar zal moeten inbrengen, en al kan ik op bepaalde punten nu reeds me niet ontworstelen aan den indruk, dat zij hier en daar een enkele concrete meening zullen moeten herzien, toch heeft dit mijn gevoelen niets te maken met de hierboven weergegeven klacht van Prof. Dr H. H. Kuyper. Ik geef aan de hier bedoelde hoogleraren (Vollenhoven, Dooyeweerd) volkomen gelijk, als ze de invloeden van heidensche op christelijk denken niet alleen constateeren — wat al vóór hen lang gedaan is, maar dan niet steeds in even serieuze of gelijke praeciseering — doch ook in concrete gevallen precies trachten aan te wijzen. Ook daarbij kunnen zij zich vergissen; wie kan dat niet? Maar ik zie niet in, waarom geen alarm geblazen worden moet, als b.v. wijlen Prof. Dr T. Hoekstra neoplatonistische momenten in Augustinus' denken constateert, en waarom het wél gebeuren moet, indien genoemde collega's zeggen: daar en daar zit b.v. de kneep, en ginds ook. Begaan ze fouten, of slaan ze wellustig door, een „kop van Jut” makende van een uit het vaderlijk mausoleum gehaalden schedel, dan wijze men die fouten concreet aan. Maar men make geen stemming door in het algemeene hangen blijvende qualificaties. Want dát het denken der „kerkvaders” met onverteerde brokken heidensche filosofie werkt, dát ziet iedereen, die gereformeerd is en voorts die „vaders” léést.

En of men, dit constateerende, de catholiciteit van het christendom praktisch loochent? Geen sprake van! De kerk is, gelukkig, niet vastgelegd in de eerste eeuwen. Zij is vastgelegd in de Schriften; maar in het verstaan daarvan heeft God ons niet gebonden aan kerkvaders, die trouwens onderling zeer vaak van meening verschillen. En het doet wel wat vreemd aan, dat een predikantenconferentie extra gewaarschuwd wordt om toch de binding aan de „VADERS” en aan hedendaagsche bewéerde ZONEN vast te houden, terwijl de hoogleraar, die de waarschuwing komt doen, nog steeds een debat ontgaat over de binding aan de SCHRIFTEN, als allereerste conditie voor de toekenning van het praedicaat „calvinist”, „gereformeerd”, of „oecumenisch christen”. En zulks, terwijl de belijdenis zelf — naar Ds den Houting terecht in herinnering gebracht heeft — de binding aan de „VADERS” ondergeschikt maakt aan den band aan de „SCHRIFTEN”.

In zoverre is dan ook deze discussie weer een der symptomen van den onvasten gang van ons tegenwoordige kerkelijke leven. Komt er een predikant, die — o zoo voorzichtig — de vraag stelt, of niet JUIST OP GROND van de SCHRIFT (de ambtsgedachte, Christus' koningschap) en in overeenstemming met de belijdenis op een bepaald punt een bestaande practijk misschien herziening noodig heeft, dan wordt alarm geroe-

pen. Maar wordt van andere zijde tegen hen, die in dezen alarm bliezen, het bezwaar ingebracht, dat zij de binding aan de Schriften en aan (alle mogelijke) belijdenissen bij elkaar practisch helpen bagatelliseeren in een valsche titels vergevend congres, en in een valsche eenheid pretendeerende Calvinis-herdenking, dan wordt een debat dáárover ontgaan en ach en wee geroepen over wie de vraag durft stellen. Verheffend kan ik dat niet vinden. En broederlijk evenmin. En reformeerd ook niet. Want om te weten, of ik in de kerk dan wel in de secte sta, heb ik niet de koppen te tellen, doch naar de binding aan de Schrift te onderzoeken.

Volgende week een slot-opmerking.

K. S.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

In het schemerdonker.

In verband met het vorige artikel in deze rubriek kreeg ik onderstaand schrijven.

Om het gewicht der zaak, waarover het hier gaat, en omdat er allicht velen zijn, die er evenzoo voorstaan, neem ik dezen brief in z'n geheel op.

Domine! ik kom eens even met u praten. Met belangstelling lees ik de laatste weken uw artikelen in „De Reformatie”. Vooral dat van 17 April.

Wat praat u toch makkelijk over die dingen. U zegt het zoo heel anders dan mij geleerd is. M'n vroegere leeraar zei: droefheid over onze zonden; een ernstige begeerte om God te gehoorzamen; — als deze dingen bij u gevonden worden moogt ge belijdenis des geloofs afleggen. Tien jaar geleden heb ik dat dan ook gedaan, omdat ik meende eenigszins aan de gestelde eischen te voldoen. En hoever ben ik nu...?

Ik heb een vrouw met vier kinderen; ze zijn alle gedoopt. Elk jaar krijg ik huisbezoek. En elken keer vragen de ouderlingen: hoe staat het broeder? Merk je al dat je vordert? En telkens moet ik zeggen: ik heb het nooit geweten en ik weet het nog niet. Den laatsten keer vroeg één der ouderlingen of ik geloofde, dat Jezus Christus is de Zaligmaker van zondaren. Natuurlijk zei ik: ja! „Welnu”, ging hij voort, „waarom dan niet van dien zondaar, die v. D... heet?” Die vraag ontroerde me. Ik wist niet wat ik zeggen moest. En nu komt u, maanden later — ik was het haast al weer vergeten — hetzelfde vertellen. Neem Christus aan; geloof eenvoudig, dat Hij ook voor u betaalde. Maar is het zoo onnoozel eenvoudig, domine?

„Sprak er zoeven met mijn vrouw over. Die is geloof ik verder dan ik. Dat komt misschien, omdat ze eenvoudiger is. Bij mij is 't schemerdonker. Zoo graag zou ik 't licht zien. En bij dat heldere licht werken. En een levend en krachtig getuige zijn van Christus. En met 't oog op mijn kinderen en met oog op hen, met wie ik telkens in aanraking kom, zou ik zoo graag zeker weten willen of ook mij een plaats bereid is. 't Lijkt me zó'n prachtig leven. En zoo Gode-verheerlijkend. Vaak ontmoet ik een broeder, die in 't klare licht wandelt. Dat is om jaloersch op te worden. En wat een kracht ontwikkelt die man, die evengoed tot de eenvoudigen behoort.

Bidden! zeggen de ouderlingen. Niet egoïstisch, maar voor allen nood der Christenheid; voor heel Gods wereld en voor al Gods menschen! En ze hebben schoon gelijk! Maar wat komt er van terecht! Bitter weinig.

Geloof in Christus zeggen ze; en u zegt het ook. Maar gaat dat zoo maar?

En intusschen: het blijft tot heden schemerdonker. En schuifelfend met de voeten en met de handen tastend loop ik langzaam verder. In den vicieuzen cirkel verder. Tien jaar geleden was ik even ver, zoo niet verder. En 't moest zijn: krachtig als een held in 't licht van Gods vriendelijk aangezicht!

Domine! schrijf nog eens over dat onderwerp. Want ik kom er heel veel tegen in den donker.

Daar hebt ge nu een klacht, die ge telkens weer in de gemeente aan alle kanten te hooren krijgt. Wat zullen wij daarop antwoorden?

Eerst dit.

Onze Heiland heeft eens een woord gesproken: „Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven”.

En nu staat daar in dit schrijven een man voor mij, zóó vermoeid door vruchteloos zoeken naar licht en rust; zóó beladen met hem bijgebrachte voorstellingen omtrent de voorwaarden, waarop men tot Christus mag komen, dat het zou kunnen schijnen, alsof dit woord van Jezus voor hem persoonlijk gesproken was.

En inderdaad, dat schijnt maar niet zóó, dat is ook werkelijk zoo.

Geliefde broeder, toen de Heiland dit woord sprak, toen zag Hij achter die schare, die daar om Hem heen stond, ook u rondlobben in 1936 in uw dorp. En over de hoofden van die menigte heen, riep Hij het u toe: „Kom tot Mij en Ik zal u rust geven”.

Wat ter wereld zou u kunnen beletten tot Hem te gaan en u aan Hem over te geven en te gelooven, dat Hij u helpen zal, zaligen zal?

Broeder, zegt Christus daar nu bij: „gij vermoeiden en belasten moogt dan eerst tot Mij komen als gij getuigen kunt van droefheid over de zonde en als gij hebt een ernstige begeerte om

God te dienen?” Immers neen; Hij zegt niet anders dan: „die vermoeid en belast zijt”; die behoefte hebt aan, die verlangt naar vrede, vreugde, zaligheid. Geloof dat toch en neem toch Jezus aan als uw Heiland; dan zijt ge er; dan daalt de vrede in uw ziel.

En het is door dien vrede, die vreugde, die droefheid over de zonde en de begeerte om God te dienen, bij u zullen worden geboren. Daar is niets, dat u zou mogen verhinderen, Christus als de uwe aan te nemen.

U schrijft: „domine, wat praat u toch gemakkelijk over die dingen”.

Ik antwoord: aan den eenen kant is dat gemakkelijk, in zoverre als ik ontken, dat het komt tot Christus, het omhelzen van Christus, aan een voorwaarde zou zijn gebonden; aan den anderen kant is het moeilijk, omdat voor den natuurlijke mensch geen ding zoo moeilijk is, als juist de absoluut afzien van alles, wat in hem gevonden wordt.

Maar waar het op aankomt is niet, of het moeilijk of gemakkelijk is, maar of het naar de Schrift is.

En naar de Schrift is het. Altijd is daar de onvoorwaardelijke roep tot allen, die verlossing zoeken, om in Christus te gelooven. Daar is geen andere weg.

Ik zeg u, dat zolang ge dit niet doet, er van geen toenemen sprake zal kunnen zijn; en het schemerdonker niet op zal klaren. Alléén in den weg des geloofs vindt ge kracht en geestelijke groei; alléén door het geloof zal het licht doorbreken.

En dan zeggen de menschen: „gij moet bidden”. Uw ouderlingen zeggen: „gij moet bidden, niet egoïstisch, maar voor allen nood der Christenheid voor heel Gods wereld en voor al Gods menschen”. Natuurlijk moet dat.

Maar als ik het goed begrijp, dan bedoelen u daarmee, dat als gij maar bidt, God de zekerheid des geloofs u wel geven zal.

Die voorstelling is niet juist.

Wie zoo redeneert, predikt de lijdelijkheid te looven is een daad; een daad, die de Heere van ons vraagt.

Gij moet gelooven nu, op dit oogenblik.

Gij moet daartoe zelf in actie komen. En als gij dan bij uzelf bespeurt allerlei dingen, die u van het geloof willen afrekken, die u in de geloofsactie belemmeren, dan moogt ge roepen: „Heere, help mij!”

Maar alle bidden om geloof, waarbij ontbreekt de eigen daad, de eigen greep, al zulk bidden is verkeerd en mag niet op verhooring rekenen.

Nog eens, mijn broeder, dat is de weg, de eenige goede weg.

Wandel daarin; weg met alles, wat menschen als een last op de schouders hebben gelegd.

Dan wordt het goed.

Ik bid God, dat Hij u en allen, die zijn als gij, toch de oogen openen moge voor de eenvoudigheid van Zijn Evangelie.

D. v. D.

LITERATUUR EN KUNST

Obsessie.

„Obsessie”, door Lloyd C. Douglas. — J. Philip Kruseman te 's-Gravenhage.

Na de uitvoerige bespreking, die we eenige maanden geleden gaven over „Het groene licht” van Lloyd Douglas, kan de aankondiging van „Obsessie” gevoeglijk korter zijn. Want de problemstelling mag dan al eenigszins anders zijn dan in het eerstgenoemde boek, de uitwerking lijkt er op als de eene druppel water op de andere. Zóó zelfs, dat het den goedwillenden lezer tot een vermoedens des geestes wordt, deze beide typische producten van Amerikaanschen bodem kort na elkaar te lezen!

Evenals in „Het groene licht” schreef ook in dit boek Dr P. H. Ritter een hooggestemde voorrede. Dit boek moet, aldus Dr Ritter, beschouwd worden als een complement van „Het groene licht”. Behandelde het laatstgenoemde boek het probleem van de collectieve schuld en het collectieve leed, en gaf het het individu den weg aan, hoe zich te verliezen in de gemeenschap, in „Obsessie” is het hoofdmotief blijkbaar tegenovergesteld. Daarin wil de schrijver ons laten zien dat de gemeenschap, in haar dynamische werking, groter kracht geeft aan het individu, en het kanst biedt zich in die gemeenschap wijder uit te bouwen.

De reclame op den omslag van dit boek meldt ons, dat „Het groene licht” sedert zes maanden de meestgelezen roman was in Amerika en Engeland. En Dr Ritter twijfelt er in zijn voorrede niet aan, of de breede scharen van Nederlandsche lezers, die op „Het groene licht” zijn toegesnel, zullen zich haasten onder den ban te komen van deze „bezielende” beklemming.

We weten niet of „Het groene licht” inderdaad in ons land zulk een succes heeft gehad. Het zou

as hard ver-
boeken rangsch-
ken, die verbe-
En zeker, aan-
schoots een pla-
te betwijfelen.
Douglas' boek
loede om zij
goed was. Die
het is dan ook
noemde boek.
Lloyd Dougla-
ezen roman e-
En het is was
laatste te dank-
in een Neder-
Lloyd Doug-
goed thuis te
het is hier we-
staat, en een z-
plaatsen van h-
makkelijkheid
vermen.
Dokter Hud-
wood-ziekthuis
te lijden. Men
rand van een
sieke toestand
gelegen in zij-
veel verdriet.
erfelijk belast-
richt haar le-
met cocktail-d-
ergste kwade
riek, de klein-
cholas Merrick
Wanneer de
gij bij dokter
werk zal neer-
de mededeelin-
brent, de col-
tweede vrouw
het doel, Hele-
stendigen. Sam-
op het goede
Wanneer do-
missen, aan
zijn buitenverk-
Hij heeft alt-
had dat hem
zou, en daaro-
ech toestel vo-
Dit toestel kan
op het momer-
aan de overzij-
anderen drenk-
rick, de losbol-
stofapparaat.
zijn schuld, de
sons dood.
Deze catastro-
is een omkeer-
Hij besluit om
gedachtenis af-
voort te zetten.
jaren van stud-
even wereldbe-
de man, aan v-
Bij zijn pogi-
Hudsons pers-
angelaten pap-
Het behulp van
vreesster van
veel moeite di-
Het bevat de
theorieën, die
den zin verkla-
menscheit te-
Bobby Merr-
erste lezing, c-
kade bezeten m-
hand komen z-
zielende beklem-
gegeven. En B-
vrouwen te gev-
Die theorieën
lijk. Ze vorme-
al gauw duide-
neer, dat men
door anderen
solaut in het
middel falen.
geen ding te v-
profaan toe al-
mystiekgheden
Gallieër, Die l-
De nadruk
riën eigenlijk
een „wetensch-
Nicholas Mer-
cholas de thee-
hij verwonder-
Bobby, dat je
weet niet dat
de jonge dokt-
heeft me eenig-
had je het ge-
aanpassing na-
reikt had. Hij
geloofde, dat